

МАТЕРІАЛИ ДО ОРНІТОФАУНИ УКРАЇНСЬКОЇ ЧАСТИНИ ДЕЛЬТИ ДУНАЮ ТА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЙ

З.О. Петрович

Регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса»; вул. Шк्रेптієнка, 16, м. Очаків, Миколаївська обл., 57508, Україна
Regional Landscape Park «Kinburnska Kosa»; Shkreptienko str., 16, Ochakiv, Mykolayiv region, 57508, Ukraine
✉ zenpet@ukr.net

Materials to the ornithofauna of Ukrainian part of the Danube Delta and adjacent territories. - Z.O. Petrovich. - Avifauna of Ukraine. 6. 2015. - Data were collected in 1976–1979. Faunustical and ecological data about 172 bird species are presented. 40 from them are included in the Red Book of Ukraine. Ukrainian part of the Danube Delta and adjacent territories were important areas for breeding, wintering and migration of waterbirds. Up to 60 ths individuals of non-passerine waterbirds were counted in coastal stripe of the delta and up to 25 ths individuals ate the Lake Sasyk. [Ukrainian].

Key words: fauna, breeding, migrations, wintering, number.

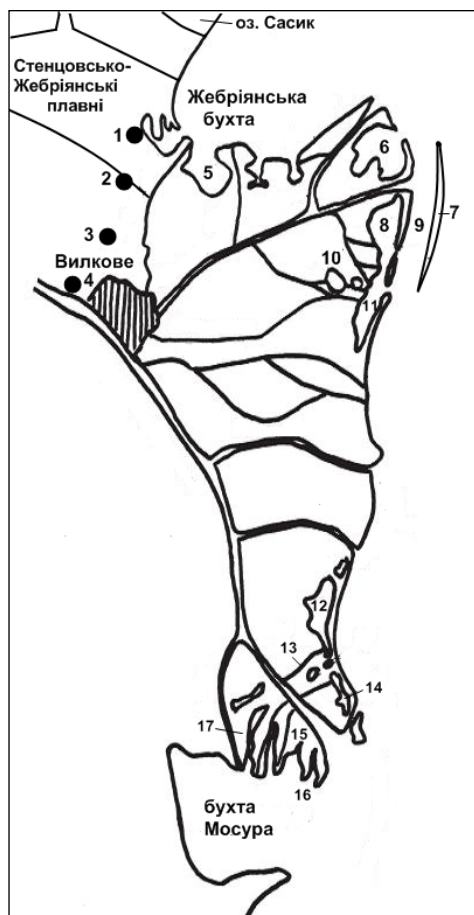
Матеріал зібраний у 1976–1979 рр. Наводяться еколого-фауністичні дані по 172 видах птахів, з яких 40 занесені до Червоної книги України. Українська частина дельти Дунаю та прилеглі території в 1970-х рр. були важливим місцем гніздування колоніальних та інших водно-болотних видів птахів і місцем їх масової зимівлі та скупчень у міграційний період. У приморській смузі дельти Дунаю обліковували одночасно до 60 тис., а на оз. Сасик – до 25 тис. особин водно-болотних негоробиних птахів.

Ключові слова: фауна, гніздування, міграції, зимівля, чисельність.

Спостереження за птахами в Кілійській дельті Дунаю, Стенсовсько-Жебріянських плавнях (СЖП), на Жебріянській гряді, оз. Сасик та інших прилеглих ділянках проводилися в 1976–1979 рр. під час роботи автора в Дунайському філіалі Чорноморського заповідника. Дані по чисельності, фенології міграцій птахів, гніздуванню, зимівлі, зустрічах рідкісних видів, знахідках заکیلцьованих птахів не втратили актуальності й можуть бути використані для моніторингових робіт та аналізу змін орнітофауни в цьому регіоні.

Матеріал і методика

Регулярні спостереження за птахами проводилися в усі сезони року як на легкодоступних сухопутних моніторингових пунктах – затока Бадик, Геовежа, 5-й кілометр, Базарчук, оз. Сасик та ін., так і на більш віддалених, що знаходилися в Кілійській дельті р. Дунай – Солоний кут, Таранів кут, Потапівська коса, Делюків кут, Ананькін кут, Циганський кут, Лебединка

Картосхема розміщення моніторингових пунктів у Кілійській дельті р. Дунай та на прилеглих територіях: 1 – Бадик, 2 – Геовежа, 3 – 5-й кілометр, 4 – Лазарчук, 5 – Солоний кут, 6 – Таранів кут (Прорвин кут), 7 – Потапівська коса (коса Дальня), 8 – Гнеушів кут, 9 – Желанний кут, 10 – Лазоркін кут, 11 – Делюків кут (Отножий кут), 12 – Ананькін кут, 13 – Заводнінське гирло, 14 – Циганський кут, 15 – о. Курильський, 16 – Лебединка, 17 – Лімба кут.

Study area.

та ряд інших. Важкодоступність пунктів Кілійської дельти пояснюється тим, що до них можливо дістатись тільки на надійних плавзасобах, у світлу пору доби і це значною мірою залежало від погодних умов та прикордонників, які здійснювали випуск у дельту. Окрім цього, плавзасоби на тих же відстанях витрачають значно більше палива, ніж сухопутний транспорт, а це значно підвищує матеріальні витрати.

У територіальних прив'язках використані як загальновідомі географічні назви (островів, гирл), так і місцеві найменування для приморських мілководь, кутів (озер, островів): Лебединка – мілководдя о. Курильського, Делюків, він же Отножий, кут, Таранів або Прорвинський кут, Потапів або Желанний кут, Потапівська або Далека коса (рис.).

Спостереження за міграціями проводилися в основному з трьох високих місць з хорошим круговим оглядом горизонту та прилеглих угідь: Бадик – розміщувався із західної сторони затоки Бадик на високій піщаній кучугурі Жебріянської гряди за 200 м від автодороги м. Вилкове – с. Приморське; Геовежа – це геодезична вежа висотою до 10 м з південно-східної сторони Жебріянських плавнів (ЖП), з якої відкривався огляд прилягаючих плавнів

та рисових чеків; 5-й кілометр – район полігону господарсько-побутових відходів північніше м. Вилкове (рис.). Спостереження та обліки в дельтових моніторингових пунктах, Жебріянських плавнях та оз. Сасик проводилися маршрутним методом.

Необхідно відмітити що за 35 років у Кілійській дельті відбулися деякі трансформації. Закрилися морськими наносами виходи в море Піщаного та Заводнінського рукавів, значно зменшилися об'єми води, що протікає через Прорвинський та Потапівський рукави. Водне дзеркало кутів дельти звузилося в результаті заповнення мулом і заростання очеретами. Приморські коси в Солоному та Циганському кутах злилися з основними масивами островів. Взагалі зникла Потапівська коса, гола піщана коса довжиною близько 4 км, що знаходилася на барі Потапівського гирла за 1,5 км на схід від о. Гнеушів. Зник також Желанний кут, що знаходився між Потапівською косою та о. Гнеушів. У результаті розмиву й відступу берегової лінії в цьому районі Потапівська коса перегорнута морськими штормами на захід і майже замкнула Таранів та Гнеушів кути. З'явилися нові приморські коси: Нова земля та Пташина коса. Затока Бадик та Солоний кут опріснилися внаслідок наростання на південь піщаної коси з боку с. Приморського, що також сприяє розвитку очеретів. На Жебріянській гряді піднялася штучна соснова лісосмуга. Очерети та лісосмуга, на жаль, знизили можливості огляду територій.

За період спостережень було виявлено 220 видів птахів. У цій статті розглядаються найбільш репрезентативні види. Також нами наведено узагальнені результати по кільцюванню, обліках водно-болотяних птахів, фенологічних спостереженнях. Фактичні матеріали подані з прив'язками до дат проведення спостережень та назв моніторингових пунктів.

У процесі спостережень проводилось фотографування та відповідно до наданих дозволів здобувалися окремі особини птахів.

Результати й обговорення

Гагара чорношия (*Gavia arctica*). 24.03.1976 р. – 1 ос. летіла у східному напрямку (Бадик).

Норець малий (*Tachibaptus ruficollis*). 12.01.1977 р. – 1 ос. (Піщане гирло), 16.12.1977 р. – 3 ос. (Старостамбульське гирло).

Норець чорноший (*Podiceps nigricollis*). Пролітні зграї чисельністю до 30 особин спостерігали 24.03.1976 р. та 8.04.1979 р. (Бадик).

Норець сірошокий (*P. grisegena*). З'явилися масово 14.03.1978 р. (Солоний кут). Гнізда виявлено: 15.04.1978 р. – два по 4 яйця, 25.04.1978 р. – 1 яйце (Делюков кут), 25.04.1978 р. – 2 яйця, 2.05.1978 р. – 2 та 4 яйця (СЖП).

Норець великий (*P. cristatus*). Відмічено: 13.02.1977 – 4 ос. та 21.02.

Таблиця 1

Результати обліків фонових водно-болотяних птахів на оз. Сасик у 1977 р.
Results of counts of main waterbird species on the lake Sasyk in 1977

Вид	8.09	14.10	22.10	8.11	13.11	20.11	6.12	11.12
<i>Podiceps cristatus</i>	160	–	500	–	–	–	–	–
<i>Anser anser</i>	–	–	–	–	–	50	–	–
<i>A. albifrons</i>	–	–	–	–	–	–	200	–
<i>Cygnus olor</i>	–	45	358	1147	1910	2060	2300	1137
<i>Anas platyrhynchos</i>	100	100	30	4000	1500	3100	3600	560
<i>A. penelope</i>	–	–	–	2000	500	1000	200	–
<i>A. clypeata</i>	–	12	190	1000		610	300	–
<i>Aythya ferina</i>	–	120	7000	3000	3700	6000	2000	3000
<i>A. fuligula</i>	–	1	–	–	–	300	–	300
<i>Fulica atra</i>	650	3700	3100	3000	4000	11300	600	–
Всього	910	3978	11178	14147	11610	24420	9200	4997

1977 р. – 10 ос. (Бадик); 10.03.1978 р. – 200 ос. (Солоний кут). Скупчення спостерігали на оз. Сасик (табл. 1–2).

Виводки з пуховими пташенятами спостерігали: 23.05.1978 р., 3.07.1977 р., 6.07.1977 р.

Пелікан рожевий (*Pelecanus onocrotalus*). Приліт: 21.03.1976 р. – 7 ос., 20.03.1977 р. – 350 ос. (Бадик); 17.03.1978 р. – 25 ос. пролетіло над м. Вилкове. У зграях та скупченнях пеліканів реєстрували 230 ± 51 ос. (3–2000, $n = 49$). Великі зграї пеліканів обліковано: 25.06.1976 р. – 1500 ос., птахи поверталися з місця годівлі в ЖП у напрямку гніздових колоній на оз. Рошка-Бугайова в Румунії; 20.04.1978 р. – 2000 ос. годувалися у Гнеушевому куті; 20.04.1978 р. – 800 ос. у Грабовському лимані; 7.08.1978 р. – 600 ос. на мілинах Лебединки. Молоді темно-бурі особини помітні у зграях з кінця серпня. Так, 30.08.1977 р. серед 170 ос. – 3 молоді (Лебединка).

Пізні реєстрації пеліканів: 15.10.1977 р. – 3 ос. (Лебединка); 11.10.1978 р. – 50 ос. (Циганський кут) (табл. 5).

Пелікан кучерявий (*P. crispus*). Спостерігався: 11.04.1976 р. – 3 ос., 27.04.1976 р. – 1 ос., 11.03.1977 р. – 2 ос., 20.03.1977 р. – 1 ос. летіли у східному напрямку, 25.03.1977 р. – 1 ос. летіла в західному напрямку, 26.03.1977 р. – 1 ос. летіла у східному напрямку (Бадик); 20.02.1977 р. – 1 ос. (Геовежа), 22.03.1977 р. – 7 ос. (Солоний кут), 4.05.1976 р. – 1 ос. на годівлі (Ананьїн кут); 30.08.1977 р. – 5 ос. (Лебединка), 23.09.1977 р. – 2 ос. (Потапівська коса). 23.03.1978 – 65 ос. летіли в південно-західному напрямку. На о. Рибачому 9.12.1977 р. виявлено мертвого молодого птаха.

Баклан великий (*Phalacrocorax carbo*). Приліт: 26.02.1976 р. – 1 ос. (о. Рибачий), 5.03.1977 р. – 17 ос. летіли у східному напрямку (5-й кілометр), 11.03.1978 р. – 230 ос. летіли у східному напрямку (оз. Сасик).

Скупчення спостерігали з кінця липня: 30.07.1977 р. – 90 ос., 11.08.1977 р. – 170 ос., 30.08.1977 р. – 500 ос., 21.09.1977 р. – 600 ос., 1.10.1978 р. – 230 ос. (Циганський кут), 3.09.1976 р. – 100 ос. на одному ставнику (оз. Сасик), 8.10.1977 р. – 400 ос., 14.08.1979 р. – 300 ос. (Потапівська коса), 11.10.1977 р. – 510 ос. (ставки між м. Кілія та м. Ізмаїл). Пізні реєстрації: 18.11.1976 р. – 3 ос. летіли в південному напрямку (5-й кілометр); 11.11.1977 р. – 3 ос. летіли в південно-західному напрямку (Базарчук); 19.11.1978 р. – 200 ос. на годівлі (табл. 2).

Баклан малий (*Ph. pygmaeus*). 25.12.1977 р. відмічено 1 ос. (гирло Потапове). 17.01.1978 р. – 7 ос., 20.01.1978 р. – 9 ос. (Старостамбульське гирло). 24.01.1978 р. – 12 ос. годувались у гирлі Полуденне. 16.01.1979 р. – 1 ос. (Циганське гирло). 8.03.1978 р. у північно-східному напрямку пролетіли невеликі зграї (Лебединка). 21.06.1978 р. в колонії голінастих на о. Лімба виявлено 10 гнізд із великими пташенятами.

Бугай (*Botaurus stellaris*). На о. Рибачому вздовж гирла 24–26.02.1976 р.

Таблиця 2

Результати обліків фонових водно-болотних птахів на оз. Сасик у 1978 р.
Results of counts of main waterbird species on the lake Sasyk in 1978

Вид	28.01	11.02	17.02	8.10	19.11	7.12
<i>Podiceps cristatus</i>	–	–	–	1000	–	–
<i>Phalacrocorax carbo</i>	–	–	–	–	200	–
<i>Anser anser</i>	–	–	–	90	–	–
<i>A. albifrons</i>	400	–	–	–	–	–
<i>Cygnus olor</i>	1680	73	46	76	650	200
<i>C. cygnus</i>		17	27	–	–	–
<i>Anas platyrhynchos</i>	200	500	40	100	–	–
<i>A. penelope</i>	100	–	–	350	50	–
<i>Aythya ferina</i>	1000	–	–	2000	–	–
<i>A. fuligula</i>	1260	–	–	–	–	–
<i>Anas</i> sp.	–	–	100	–	–	–
<i>Fulica atra</i>	–	–	–	4000	2700	100
<i>Larus ridibundus</i>	–	–	–	2000	14200	–
<i>L. cachinnans</i>	–	–	40	–	500	–
Всього	4640	590	253	9616	18300	300

Таблиця 3

Динаміка чисельності колоній у Жебріянських плавнях (гніздові пари)
Number dynamics of colonies in Zhebriyanski pлавни (breeding pairs)

Вид	1976 (3 колонії)	1977 (3 колонії)	1978 (9 колоній)	1979 (7 колоній)
<i>Nycticorax nycticorax</i>	–	–	1	–
<i>Egretta alba</i>	230	130	326	125
<i>E. garzetta</i>	–	–	10	–
<i>Ardea cinerea</i>	70	105	131	81
<i>A. purpurea</i>	70	80	160	160
<i>Platalea leucorodia</i>	80	120	148	92
<i>Plegadis falcinellus</i>	300	3100	450	120
Всього	750	3535	1226	578

обліковано 20 ос., по слідах на снігу 2 ос. спіймано у плавнях. 21.01.1977 р. – 6 ос. та 26.01.1977 р. – 5 ос. виявлено на кілометр маршруту вздовж південної дамби (ЖП). В ЖП птаха здобуто 12.12.1976 р. Перші шлюбні крики чули 19.02.1977 р. (Бадик).

Бугайчик (*Ixobrychus minutus*). 11.06.1976 р. знайдене гніздо з 5 насидженими яйцями, 14.06.1976 р. – гніздо з 5 пташенятами віком 5–6 діб (ЖП). 23.06.1976 р. піймано підлетка (о. Курильський). 8.10.1976 р. у вечірніх сутінках спостерігали старт 3 ос., які полетіли в південному напрямку (Геовежа).

Квак (*Nycticorax nycticorax*). Прилітає в березні: 30.03.1976 р. – 12 ос. пролетіли у східному напрямку, 21.03.1978 р. – 2 ос. (Бадик). 23.06.1976 р. виявлена колонія на о. Курильський, у гніздах підлетки. У цій же колонії у гніздах було: 1.04.1977 р. – по 1–2 яйця, 11.04.1978 р. – по 3–4 яйця. У 1979 р. гніздилося 350 пар (о. Курильський). Пізніх мігрантів спостерігали: 28.10.1976 р. – 6 ос. летіли в південному напрямку (Бадик); 30.10.1977 р. – 5 ос. (Лебединка). Відмічені на зимівлі: 21.01.1977 р. – 15 ос. (Бадик) та 24.01.1978 р. – 6 ос. (гирло Бистре).

Чапля жовта (*Ardeola ralloides*). Приліт: 8.04.1976 р. – 2 ос. летіли у східному напрямку (Бадик); 15.04.1978 р. – 1 ос. (Лазоркін кут). 29.04.1976 р. вздовж дамби з південної сторони плавнів обліковано близько 100 ос. (ЖП). Гніздиться: 21.06.1978 р. виявлено 8 пар (Лімба). За оціночними даними, в 1979 р. в Кілійській дельті гніздилося 50 пар (Петрович, 1981). У літньо-осінній період чапель відмічено: 29.08.1979 р. – 200 ос. (Лебединка), 12.09.1977 р. – 4 ос. пролетіло на захід (Геовежа), 22.09.1978 р. – 5 ос. (Отножий кут).

Чапля єгипетська (*Bubulcus ibis*). 27.05.1977 р. спостерігали 1 ос., яка пролетіла в західному напрямку (Бадик).

Чапля біла велика (*Egretta alba*). Гніздиться в дельті та Жебріанських плавнях (табл. 3). У 1979 р. гніздилося 355 пар (Петрович, 1981). Приліт: 1.03.1976 р. – 1 ос. (оз. Сасик), 12.02.1977 р. – 30 ос. (ЖП), 16.02.1978 р. – 3 ос. (Таранів кут), 23.02.1978 р. – 115 ос. (Гнеушів кут).

Засновують колонії в лютому, 12 та 17.02.1977 р. відмічено по 30 ос., які кружляли над місцем колоніального гніздування в ЖП. Фенологія гніздування в колоніях ЖП: 17.03.1978 р. – гнізда з 1–4 яйцями, частина без кладок; 9.04.1977 р. – з'явилися пташенята; 14.06.1976 р. – молоді чаплі злітають із гнізд; 6.07.1978 р. – молоді чаплі масово літають за межами колонії. Розмір кладки: по 5 яєць – 1, 4 – 19, 3 – 32, 2 – 4 гнізда. Розміри яєць ($n = 20$): $43,28 \pm 0,27$ (41,5–45,8) \times $62,15 \pm 0,38$ (58,5–65,0) мм. Величина виводка на 15.05.1977 р. склала ($n = 29$): $2,2 \pm 0,17$ (1–4) пташенят. Досить висока постембріональна смертність. У контрольних гніздах ($n = 7$) вилупилося 15, піднялося на крило – 10 (66,7%) пташенят. Живиться не тільки гідробіонтами, а й полює на мишей, ящірок, вужів, вовчків на сухопутних ділянках. Так, 1.04.1978 р. спостерігали чаплю, яка спіймала вужа (Солоний кут).

Білі чаплі затримуються до кінця листопада – середини грудня: 28.10.1976 р. – 35 ос. на рисових чеках (с. Ліски), 9.12.1976 р. – 3 ос., 24.10.1977 р. – 100 ос., 19.11.1977 р. – 2 ос. пролетіли на схід (Восточне гирло); 17–18.11.1978 р. – 300 ос. ночували у плавнях біля гирла Мосура. Дані деяких обліків у приморській частині дельти представлені у таблицях 4–6.

Незначна кількість чапель зимує: 11.01.1977 р. – 2 ос. (Восточне гирло); 21.01.1977 р. – 3 ос. (Бадик); 28.01.1977 р. – 2 ос. (Ананькін кут). Є кілька повернень закільцьованих птахів (табл. 7).

Чапля біла мала (*E. garzetta*). Приліт: 15.03.1976 р. – 1 ос. (Потапове гирло), 10.04.1978 р. – 3 ос. (Білгородський канал). Проліт триває, принаймні, до кінця квітня: 20.04.1976 р. спостерігали скупчення із 32 чапель на морському узбережжі.

Дані по фенології гніздування: 8.05.1977 р. – у гніздах кладки та пташенята, 7.06.1977 р. – майже в усіх гніздах підлетки, 23.06.1976 р. – підлетки (о. Курильський), 21.06.1978 р. – підлетки (Лімба кут), 24.07.1978 р. – пташенята розбігаються із гнізд при огляді колонії (ЖП), 29.08.1979 р. – 200 ос. (Лебединка). У 1979 р. гніздилося 150 пар (Петрович, 1981). Результати деяких обліків у позагніздовий період представлено у таблицях 4 і 6.

Чапля сіра (*Ardea cinerea*). Гніздиться в дельті та ЖП (табл. 3). В 1979 р. гніздилося 176 пар (Петрович, 1981)

Прилітають у лютому – березні: 12.03.1977 р. – 4 ос. (ЖП), 12.02.1977 р. – 2 ос. (Солоний кут), 28.02.1978 р. – 3 ос. (Білгородський канал). Проліт триває, принаймні, до кінця березня: 19.03.1976 р. 8 ос. пролетіли в північно-східному напрямку (5-й кілометр).

Таблиця 4

Результати обліків водно-болотних птахів у приморській частині дельти Дунаю в липні – грудні 1977 р. (ос.)

Results of counts of waterbirds in coastal part of the Danube delta in July – December of 1977 (ind.)

Дата	12.07	27.07	29.07	30.07	8.08	11.08	30.08	6.09
Місце обліку*	2	1	1	2	1	2	2	1
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	350	–	700	190	–	–	170	122
<i>Phalacrocorax carbo</i>	–	–	–	90	–	170	500	–
<i>Egretta alba</i>	–	–	77	112	72	110	40	–
<i>E. garzetta</i>	–	–	–	37	10	–	–	–
<i>Ardea cinerea</i>	–	–	10	4	32	15	–	–
<i>A. purpurea</i>	–	–	–	6	4	–	–	–
<i>Platalea leucorodia</i>	102	–	100	90	85	207	263	27
<i>Plegadis falcinellus</i>	–	–	–	–	–	45	–	–
<i>Anser anser</i>	–	–	1640	350	3000	150	320	1100
<i>Cygnus olor</i>	490	539	30	–	–	600	860	–
<i>C. cygnus</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Tadorna ferruginea</i>	–	–	–	–	–	–	6	3
<i>T. tadorna</i>	–	–	–	–	–	–	–	15
<i>Anas platyrhynchos</i>	300	2500	4700	3100	4500	8200	900	2200
<i>A. crecca</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>A. crecca</i> + <i>A. querquedula</i>	–	–	400	–	–	600	500	1200
<i>A. strepera</i>	–	–	–	–	–	–	1000	–
<i>A. acuta</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>A. clypeata</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Aythya ferina</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Fulica atra</i>	–	4200	10600	16600	3300	17000	9000	–
<i>Recurvirostra avosetta</i>	8	–	100	–	–	–	400	20
<i>Philomachus pugnax</i>	–	2800	–	–	–	–	–	–
<i>Limosa limosa</i>	2000	150	–	–	–	1200	–	–
<i>Philomachus pugnax</i> + <i>Limosa limosa</i>	–	–	4000	–	–	–	–	–
<i>Larus ridibundus</i>	–	–	–	220	–	–	–	–
<i>L. cachinnans</i>	–	–	–	30	–	–	–	–
Всього	3250	10189	22357	20829	11003	28297	13959	4687

* Місця обліку в таблицях 4–6: 1 – район островів Прорва та Гнеушів, 2 – Лебединка та Циганка.

Закінчення таблиці 4

End of the Table 4

Дата	7.09	21.09	23.09	8.10	15.10	24.10	10.12	14.12
Місце обліку	2	2	1	1, 2	2	1, 2	2	1
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	–	–	–	–	3	–	–	–
<i>Phalacrocorax carbo</i>	–	600	2	–	–	–	–	–
<i>Egretta alba</i>	8	100	30	–	–	100	–	–
<i>E. garzetta</i>	40	–	–	–	–	–	–	–
<i>Ardea cinerea</i>	–	–	–	–	–	100	–	–
<i>A. purpurea</i>	–	–	4	–	–	–	–	–
<i>Platalea leucorodia</i>	280	80	–	–	–	–	–	–
<i>Plegadis falcinellus</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Anser anser</i>	200	150	700	1820	820	2300	1400	1100
<i>Cygnus olor</i>	160	270	42	67	73	38	–	–
<i>C. cygnus</i>	–	–	–	–	–	–	70	38
<i>Tadorna ferruginea</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>T. tadorna</i>	–	5	48	–	–	30	–	–
<i>Anas platyrhynchos</i>	1000	6100	420	6200	1800	6600	–	1300
<i>A. crecca</i>	–	–	–	7500	1540	5000	500	300
<i>A. crecca</i> + <i>A. querquedula</i>	–	4000	5700	–	–	–	–	–
<i>A. strepera</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>A. acuta</i>	–	160	–	–	300	500	–	–
<i>A. clypeata</i>	–	–	–	–	50	–	–	–
<i>Aythya ferina</i>	–	–	–	–	400	–	–	–
<i>Fulica atra</i>	300	–	100	–	300	–	–	–
<i>Recurvirostra avosetta</i>	250	400	–	290	–	–	–	–
<i>Philomachus pugnax</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Limosa limosa</i>	–	500	200	–	–	–	–	–
<i>Philomachus pugnax</i> + <i>Limosa limosa</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Larus ridibundus</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>L. cachinnans</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
Всього	2238	12365	7246	15877	5286	14668	1970	2738

Шляхом картування гнізд встановлено, що період яйцекладки розтягнутий практично на місяць, з піком у III декаді березня. Найраніше початок відкладання яєць відмічено 11.03.1978 р. Насиджування, від появи першого яйця до вилуплення останнього пташеняти, триває 26 діб. Кількість яєць у кладках: по 8 – 1, 5 – 10, 4 – 10 гнізд. Розміри яєць (n = 45): $43,67 \pm 0,24$ (40,3–48,0) \times $61,72 \pm 0,38$ (51,5–66,4) мм. Величина виводка на 21.05.1977 р. склала (n = 22): $3,4 \pm 0,22$ (1–5) пташенят.

Таблиця 5

Результати обліків водно-болотяних птахів у приморській частині дельти Дунаю в 1978 р. (ос.)

Results of counts of waterbirds in coastal part of the Danube delta in 1978 (ind.)

Дата	27.01	9.02	15.02	16.02	20.07	21.07	25.07	4.08
Місце обліку	1	1	2	1	1	1	1	1
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	–	–	–	–	600	200	400	250
<i>Egretta alba</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Platalea leucorodia</i>	–	–	–	–	20	–	30	112
<i>Anser anser</i>	–	–	–	–	700	250	400	740
<i>Cygnus olor</i>	130	560	34	63	40	400	–	–
<i>C. cygnus</i>	60		100	180	–	–	–	–
<i>Tadorna tadorna</i>	4	–	–	–	30	–	–	–
<i>Anas platyrhynchos</i>	600	120	110	230	500	–	1000	3500
<i>A. crecca</i>	–	–	600	730	–	–	–	–
<i>A. crecca</i> + <i>A. querquedula</i>	–	–	–	–	500	–	–	200
<i>A. strepera</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>A. acuta</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Aythya ferina</i>	2400	700	–	–	–	–	–	–
<i>A. fuligula</i>			–	–	–	–	–	–
<i>Anas</i> sp.	–	–	–	–	–	300	500	–
<i>Fulica atra</i>	–	–	–	–	–	400	2160	2260
<i>Recurvirostra avosetta</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Limosa limosa</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Philomachus pugnax</i> + <i>Limosa limosa</i>	–	–	–	–	1000	1000	130	120
<i>Larus ridibundus</i>	–	–	–	–	–	–	–	500
<i>L. cachinnans</i>	–	–	–	–	–	–	–	960
Всього	3194	1380	844	1203	3390	2550	4620	8642

Виліт перших молодих чапель з колонії спостерігався найраніше 2.06.1978 р. (ЖП). Пролітних птахів спостерігали з початку вересня: 8.09.1977 р. – 9 ос. пролетіли в південному напрямку (оз. Сасик); 9.11.1978 р. – 970 ос. (Потапове). Найбільш пізня зустріч восени: 16.11.1976 р. – 2 ос. (гірло Восточне). Результати деяких обліків у позагніздовий період представлені в таблиці 4.

21.01.1977 р. – 1 ос. відмічена на зимівлі (Бадик).

Чапля руда (*A. purpurea*). Гніздиться в дельті та ЖП (табл. 3). У 1979 р. гніздилося 350 пар (Петрович, 1981).

Закінчення таблиці 5

End of the Table 5

Дата	7.08	19.08	28.08	16.09	22.09	11.10	16.11	8.12
Місце обліку	2	2	2	2	1	2	2	2
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	600	–	–	35	–	50	–	–
<i>Egretta alba</i>	–	50	50	–	–	–	300	–
<i>Platalea leucorodia</i>	50	150	–	200	–	–	–	–
<i>Anser anser</i>	240	220	200	250	1020	1275	1000	950
<i>Cygnus olor</i>	350	700	540	780	280	245	–	–
<i>C. cygnus</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Tadorna tadorna</i>	–	–	–	35	55	500	–	–
<i>Anas platyrhynchos</i>	4620	4400	3000	2000	2000	400	600	–
<i>A. crecca</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>A. crecca</i> + <i>A. querquedula</i>	900	3000	1000	3500	3000	3300	–	–
<i>A. strepera</i>	–	–	–	100	–	–	–	–
<i>A. acuta</i>	–	–	100	50	–	–	–	–
<i>Aythya ferina</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>A. fuligula</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Anas</i> sp.	–	–	–	4000	–	2000	–	2000
<i>Fulica atra</i>	8000	13500	4700	4000	1000	–	–	–
<i>Recurvirostra avosetta</i>	–	360	100	–	–	450	–	–
<i>Limosa limosa</i>	–	1800	500	1500	500	1000	–	–
<i>Philomachus pugnax</i> + <i>Limosa limosa</i>	500	–	–	–	–	–	–	–
<i>Larus ridibundus</i>	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>L. cachinnans</i>	–	600	–	–	–	100	–	–
Всього	15260	24780	10190	16450	7855	9320	1900	2950

Приліт: 29.03.1976 р. – 1 ос., 29.03.1978 р. – 1 ос. (ЖП). Міграція триває принаймні до кінця квітня: 27.04.1978 р. Увечері 6–7.09.1976 р. спостерігали формування міграційних зграй чапель над плавнями та їх відліт у південно-му напрямку (Геовежа). Обліковано, відповідно, 190 та 279 особин. Розмір зграй ($n = 28$): $16,8 \pm 1,9$ (2–44) ос. Подібне явище спостерігали і у вересні 1977 р. Пізні спостереження: 8.10.1976 р. – 4 ос. пролетіли на південь (5-й кілометр); 23.09.1977 р. – 4 ос. (Таранів кут), 12.10.1978 р. Результати деяких обліків у позагніздовий період представлені в таблицях 4, 6.

Косар (*Platalea leucorodia*). Дані по цьому виду опубліковані (Петрович, 1981, 2000; Петрович, Русев, 2011). У даній роботі подано інформацію про чисельність гніздуючих косарів (табл. 3), результати деяких обліків (табл. 4–6) та знахідки закільцьованих птахів (табл. 7).

Коровайка (*Plegadis falcinellus*). У 1979 р. гніздилося 120 пар, у по-

Таблиця 6

Результати обліків водно-болотяних птахів у приморській частині дельти Дунаю в серпні 1979 р. (ос.)
Results of counts of waterbirds in coastal part of the Danube delta in August of 1979 (ind.)

Дата	28.08	29.08	Всього
Місце обліку	1	2	1, 2
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	145	360	505
<i>Egretta alba</i>	90	–	90
<i>E. garzetta</i>	–	200	200
<i>Ardea purpurea</i>	–	200	200
<i>Platalea leucorodia</i>	43	150	193
<i>Cygnus olor</i>	29	634	663
<i>Anser anser</i>	1516	1600	3116
<i>Anas platyrhynchos</i>	1600	1000	2600
<i>A. crecca</i> + <i>A. querquedula</i>	2500	1600	4100
<i>Fulica atra</i>	1600	5300	6900
<i>Recurvirostra avosetta</i>	130	450	580
<i>Numenius arquata</i>	70	–	70
<i>Limosa limosa</i>	–	400	400
<i>Chlidonias hybrida</i>	–	100	100
<i>Thalasseus sandvicensis</i>	–	150	150
<i>Larus cachinnans</i>	–	130	130
Всього	7723	12274	19997

24.05.1978 р. – збудовані гнізда, розпочаті та повні кладки; 10.07.1978 р. – пташенята перелітають по колонії, а 24.07.1978 р. всі пташенята піднялися на крило; в іншій колонії 24.07.1978 р. – пташенята різного віку тікають із гнізд, підлетки (ЖП); 23.06.1976 р. – підлетки; 8.05.1977 р. – повні кладки (о. Курильський). Кількість яєць у кладках ($n = 107$): по 5 – 2, 4 – 50, 3 – 43, 2 – 12 гнізд, у середньому $3,4 \pm 0,07$ (2–5) яєць. Розміри яєць ($n = 20$): $36,37 \pm 0,19$ (35,0–38,0) \times $52,94 \pm 0,42$ (50,0–56,5) мм. Успішність виведення пташенят у гніздах ($n = 56$) – 77%. Насиджування триває 25–26 діб. У віці 20–22 діб пташенята сходять із гнізд.

Пізні спостереження: 28.10.1976 р. – 3 ос., з них 2 підранки з перебитими ногами (Бадик); 23.09.1977 р. – 3 ос. (Таранов кут); 23.11.1978 р. – 1 ос. (Лебединка).

передні роки – понад 3000 пар (Петрович, 1981; Смогоржевський, 1979) (табл. 3).

Приліт: 23.03.1976 р. – 6 ос., 22.03.1977 р. – 1 ос. (Білгородський канал); 18.03.1978 р. – 48 ос. кружляли над колоною чапель (ЖП).

Найбільш ранній початок кладки: 1.04.1978 р. Дані по фенології гніздування в колоніях: 14.06.1976 р. – молоді коровайки, майже підлетки, тікають із гнізд; в іншій колонії кладки та вилуплення пташенят; 15.05.1977 р. – в центрі колонії масове вилуплення пташенят; 12.06.1977 р. – підлетки; 8.07.1977 р. – всі виводки на крилі;

Лелека білий (*Ciconia ciconia*). Перші зустрічі весною: 7.04.1976 р. – 2 ос. (Бадик), 5.04.1977 р. – 1 ос. (Білгородський канал). У м. Вилкове було 2 гнізда, де в 1977 р. вивелось 2 і 3 пташенят. На осінньому прольоті зграйку спостерігали 12.08.1979 р. – 4 ос. (оз. Сасик). Пізня зустріч відмічена 5.10.1977 р. – 5 ос. (Геовежа).

Лелека чорний (*C. nigra*). 12.08.1979 р. – 1 ос. (оз. Сасик).

Казарка червоновола (*Rufibrenta ruficollis*). Пролітний та зимуючий вид. Тримається у зграях із великою білолобою гускою (*Anser albifrons*) (Петрович, 1978). Максимальна чисельність облікована 8–13.03.1977 р. – 320 ос. та 27.02.1979 р. – 360 ос. на полі озимини, прилягаючому з заходу до оз. Сасик біля с. Приморське.

Гуска сіра (*Anser anser*). Гніздовий вид. У кінці лютого – березні спостерігали пари: 24–26.02.1976 р. трималися парами по берегу гирла о. Рибачого; 6.03.1977 р. відмічено 16 пар по гирлу Восточне. 13.04.1979 р. – гніздиться 10 пар (Делюків кут). Всього гніздилося в Кілійській дельті близько 100 пар. Гніздо з насидженою кладкою (4 яйця) знайдено 24.03.1977 р. (Делюків кут). Виводки виявлено: 1.04.1977 р. (Циганський кут); 2.04.1978 р., 8.06.1978 р. (Делюків кут). 17.04.1978 р. (Ушак). 28.04.1979 р. (стариця о. Кубанський). Розмір виводків: $3,37 \pm 0,15$ (2–4, n = 16) пташенят.

У липні – серпні відмічено зростання чисельності сірих гусей у приморській частині Кілійської дельти: 23.07.1976 р. – 460 ос., 3.08.1976 р. – 370 ос. (Циганський кут); 6.08.1976 р. – 1800 ос., вранці о 5¹⁵ годині кормовий розліт у північно-західному напрямі (Циганський кут); 26.08.1976 р. біля 100 ос. годується водяним горіхом на мілководдях (Лебединка); 24.08.1977 р. – 1460 ос.; 6.09.1977 р. – 1100 ос. близько 13⁰⁰ повертається з поля (Гнеушів кут). Гуси літають годуватися на поля озимини та живляться водяним горіхом (чилімом) у кутах дельти. Восени і на початку зими чисельність гусей також значна: 9.09 1979 р. – 560 ос. (оз. Сасик). Це підтверджують і дані обліків, наведені в таблицях 4–6.

Зимувало 1100–1300 особин, концентруючись у трьох приморських районах (Петрович, 1978).

Гуска білолоба велика (*A. albifrons*). Численний зимуючий вид. На початку зимівлі чисельність сягала 1500, а в кінці – 8000 ос. Гуси літали годуватися на поля озимини, розташовані на західному березі оз. Сасик (Петрович, 1978). Максимальну чисельність спостерігали в районі с. Приморське 8.03.1977 р. – 8000 ос., на полі, прилягаючому до оз. Сасик.

Восени з'являються в кінці жовтня: 26.10.1976 р. – 120 ос. (ЖП); 26.10.1977 р., 21.10.1978 р. – 100 ос. (Потапове). Весною останні зграї реестрували: 30.03.1976 р. – 115 ос. (Бадик); 22.03.1977 р. – 500 ос. (Солоний кут); 20.03.1978 р. – 140 ос. над м. Вилкове. На зимівлі відмічені 25.02.1979 р. – 3400 ос. (оз. Сасик).

Таблиця 7

Records of ringed birds

Знахідки закільцьованих птахів

Вид	№ кільця	Вік	Місце кільцювання	Дата кільц.	Місце знахідки	Дата та обставини знахідки
<i>Platalea leucorodia</i>	B-143644	Juv	Жебріянські плавні	4.06. 1977	Румунія, дельта Дунаю, окол. Тульчі (45.26 N, 29.16 E)	31.10.1977. Спіймана в пастку.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-147601	Juv	Жебріянські плавні	28.05. 1977	Україна, Одеська обл., Кілійський р-н, о. Прорва	30.08.1977. Здобута на полюванні.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-147069	Juv	Жебріянські плавні	23.06. 1977	Україна, Одеська обл., Татарбунарський р-н, курорт Лебедівка	22.08.1977. Здобута на полюванні.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-153534	Juv	Стенцівські плавні	19.05. 1978	Україна, Одеська обл., біля м. Вилкове	7.08.1978. Знайдені свіжі кістки.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-124111	Juv	Стенцівські плавні	19.05. 1978	Україна, Одеська обл., Арцизький р-н, с. Нові Каплани	20.08.1978. Здобута на полюванні.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-124116	Juv	Стенцівські плавні	19.05. 1978	Египет (Chanel Ismailia, not far from Nil delta) (30.06 N, 31.16 E)	1-10.01.1984. Обставини невідомі.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-153566	Juv	Стенцівські плавні	19.05. 1978	Україна, Одеська обл., Кілійський р-н, о. Шабош	15.09.1978. Здобута на полюванні на ставковому господарстві.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-115628	Juv	Жебріянські плавні	21.06. 1978	Україна, Одеська обл., дельта Кілійського рукава	30.07.1978. Знайдена мертвою.
<i>Platalea leucorodia</i>	B-115542	Juv	Жебріянські плавні	4.05. 1979	Сирія, (Lake Tel Khamad Sheykh miekin, Bakhazat, prov. Dera) (32.38 N, 36.06 E)	4.10.1980. Обставини невідомі.
<i>Plegadis falcinellus</i>	D-930749	Juv	Жебріянські плавні	28.05. 1977	Малі, Сегу, Ніюно (Segu, Niouo) (14.12 N, 5.58 E)	30.11.1980. Здобута на полюванні.

Continuation of the Table 7

Продовження таблиці 7

<i>Plegadis falcinellus</i>	D-951607	Juv	Стенцівські плавні	19.06.1978	Росія, Краснодарський край, Калінінський р-н, Бойневський лиман (45.26 N, 38.44 E)	30.09.1980. Здобута на полюванні.
<i>Plegadis falcinellus</i>	D-951885	Juv	Стенцівські плавні	19.06.1978	Україна, Крим, Красноперекіпський р-н, окол. с. Рисове	8.08.1978. Здобута на полюванні.
<i>Plegadis falcinellus</i>	D-951625	Juv	Стенцівські плавні	19.06.1978	Румунія, Констанца, Сарінасуф (Sarınasuf) (45.02 N, 29.05 E)	20.08.1978. Здобута на полюванні.
<i>Plegadis falcinellus</i>	D-951912	Juv	Стенцівські плавні	19.06.1978	Україна, Одеська обл., Б.-Дністровський р-н, с. Молоча, Дністровський лиман (46.11 N, 30.21 E)	13.08.1978. Здобута на полюванні.
<i>Plegadis falcinellus</i>	D-951714	Juv	Жебріянські плавні	19.06.1978	Україна, Одеська обл., Кілійський р-н, мисливські угіддя	13.08.1978. Здобута на полюванні.
<i>Egretta alba</i>	C-220022	Juv	Жебріянські плавні	5.05.1978	Болгарія, Пловдив (42.10 N, 24.40 E)	17.01.1983. Піймана.
<i>Egretta alba</i>	C-220066	Juv	Жебріянські плавні	5.05.1978	Болгарія, м. Чірпан (Siata Zagora, g. Chirpan) (42.12 N, 25.20 E)	1.10–31.10.1985. Здобута на полюванні.
<i>Egretta alba</i>	C-220078	Juv	Жебріянські плавні	5.05.1978	Україна, Львівська обл., Старо-самбірський р-н	вересень 1978.
<i>Egretta alba</i>	C-235534	Juv	Жебріянські плавні	4.05.1979	Греція, Александрополіс (Alexandropolis, mouth. г. Evros) (40.50 N, 25.53 E)	31.01.1981. Знайдена мертвою.
<i>Egretta alba</i>	C-235541	Juv	Жебріянські плавні	4.05.1979	Молдавія, м. Кагул (45.53 N, 28.11 E)	30.01.1980. Піймана.
<i>Egretta alba</i>	C-235425	Juv	Жебріянські плавні	6.05.1979	Болгарія, Бурнас, м. Поморія (g. Pomoria) (42.35 N, 27.45 E)	1.04.1985. Піймана.
<i>Egretta alba</i>	C-235468	Juv	Жебріянські плавні	6.04.1979	Україна, Херсонська обл., смт Каланчак (46.16 N, 33.19 E)	20.11.1981. Знайдена мертвою.

End of the Table 7

Закінчення таблиці 7

<i>Ardea cinerea</i>	V-143736	Juv	Жебрійські плавні	5.05.1978	Малі, регіон Томбукту (Tombuktu reg.) (16.46 N, 3.39 E)	9.04.1984. Здобута на полюванні.
<i>Ardea cinerea</i>	V-143770	Juv	Жебрійські плавні	5.05.1978	Україна, Одеська обл., Біляївський р-н, с. Великий Дальник	5.07.1981. Кільце знайдене на полі.
<i>Recurvirostra avosetta</i>	P-718003	Juv	Дельта Дунаю, По-тапівська коса	18.06.1977	Туніс, біля м. Бізерта (Bizerta)	11.11.1977.
<i>Larus cachinnans</i>	D-827086	Juv	Дельта Дунаю, По-тапівська коса	19.06.1977	Румунія, дельта Дунаю, м. Тульча	13.09.1977.

У зграях, котрі спостерігали в період весняної міграції ($n = 21$), було: $81,8 \pm 13,7$ (7–260), а під час осінньої міграції ($n = 17$): $73,7 \pm 20,7$ (4–345) особин.

Гуска білолоба мала (*A. erythropus*). Враховуючи складнощі в польовому визначенні, дані про зимівлю виду (Петровиц, 1978) потребують підтвердження.

Гуска біла (*Chen caerulescens*). Одну особину спостерігали 16.01.1978 р. на безрізній гірлі Бистрого.

Лебідь-шипун (*Cygnus olor*). Чисельність зимуючих шипунів коливалась у межах 1000–2000 ос. (табл. 1–2; Петровиц, 1978). Розмноження: 6.03.1978 р. спостерігали початок будівництва гнізда та спарювання, 18.03.1978 р. закінчено будівлю гнізда, 26.03.1978 р. відкладено 1 яйце (Ананькін кут); 13.03.1978 р. спостерігали спарювання (Бадик); 15.03.1978 р. будують гніздо на стариці, 26.04.1978 р. в одному гнізді було 6, а 7.05.1977 р. в іншому – 5 яєць (гірло Восточне). 29.04.1979 р. – 70 пар гніздиться в Кілійській дельті. Перший виводок відмічений 17.05.1978 р. Пізній виводок (пташенята тижневого віку) спостерігали 13.06.1976 р. (ЖП). Розмір виводку: $3,61 \pm 0,47$ (1–7, $n = 13$) пухових та $2,69 \pm 0,20$ (1–7, $n = 48$) пташенят, що стали на крило (обліки в кінці серпня).

З середини липня шипуни збираються на линяння в бухті Мосура: 30.08.1977 р. на мілинах знаходилося 860 особин і 22 виводки. Результати деяких обліків у позагніздовий період представлені у таблицях 1, 2, 4–6.

У серпні на мілинах проводили кільцювання линяючих та молодих лебедів.

Лебідь-кликун (*C. cygnus*). Чисельність зимуючих кликунів коливалась у межах 500–1200 ос. (Петровиц, 1978). Найбіль-

шу кількість птахів – близько 900 ос. – обліковано 20.01.1978 р. на Лебединці. Звичайно кликунів спостерігали в меншій кількості (табл. 2, 4, 5).

Восени кликуни з'являлися: 8.11.1976 р. – 15 ос. пролетіли на північ (Бадик); 11.11.1977 р. – 4 ос. пролетіли на захід (Базарчук); 9.11.1978 р. – 18 ос. (Потапове).

Весною останні зграї реестрували: 10.04.1976 р. – 2 ос. пролетіли на схід, 21.03.1977 р. – 18 ос. пролетіли на північний-схід (Бадик).

Огар (*Tadorna ferruginea*). Відмічено: 30.08.1977 р. – 6 ос. (Лебединка), 6.09.1977 р. – 3 ос. (Потапівська коса), 7.06.1979 р. – 1 ос. (Циганка).

Галагаз (*T. tadorna*). Гніздиться в урвистих берегах оз. Сасик. У квітні 1976 р. там обліковано 6 пар та 22 ос.

Приліт: 1.03.1976 р. – 2 ос. (оз. Сасик), 11.03.1977 р. – 4 ос. (Бадик), 10.03.1978 р. – 6 ос. (Таранів кут). Найбільш пізньою весняною реєстрацією виду в дельті є 16.03.1976 р. – 24 ос. (Солоний кут). Влітку галагази з'являлись у дельті в липні: 19.07.1978 р. – 30 ос. (Потапівська коса) і зустрічалися протягом усієї осені та взимку (табл. 4–5; Петрович, 1978). Найбільше галагазів (820 ос.) обліковано 21–22.10.1978 р. на Потаповому.

Зимові реєстрації виду: 5.12.1976 р. – 100 ос., 15.12.1978 р. – 1300 ос. (Лебединка); 10.01.1977 р. – 8 ос. (оз. Сасик); 23.01.1978 р. – 70 ос. (Делюків кут). 17.02.1977 р. – 3 ос. летіли в північно-східному напрямку (Лебединка).

Крижень (*Anas platyrhynchos*). Гніздовий та зимуючий вид. Зимувало близько 2000–2500 ос. (Петрович, 1978).

Пари спостерігалися з кінця лютого – початку березня: 1.03.1976 р. – 12 пар (оз. Сасик); 22.02.1977 р. – 15 пар (гирло Анкудінове); 6.03.1977 р. – 60 пар; 23.03.1979 р. – 80 пар (гирло Восточне). Гніздова популяція крижня в Кілійській дельті оцінювалася в 500 пар.

Гніздування: 4.06.1976 р. спостерігали виводок з 5 пташенятами тижневого віку; 1.04.1977 р. – кладка з 7 яєць, розорена сірою вороною (*Corvus cornix*); 3.07.1977 р. – виводок з 5 пташенятами; 25.04.1978 р. – у гнізді на старій ондатровій хатці 9 яєць; 10.06.1978 р. – в дуплистій вербі самка насиджує кладку; 26.06.1978 р. – 2 виводки тижневого та місячного віку.

Самці збираються у зграї з кінця квітня (25.04.1978 р.). Місцем їх масового линяння є Жебріянські плавні. Формування зграй з виводків спостерігалось з початку липня. Чисельність качок у місцях відпочинку та живлення на мілинах кутів дельти стрімко зростала (табл. 4–6). У серпні в дельті скупчувалось понад 20000 крижнів.

Протягом осені чисельність крижня досить висока (табл. 4–6). За даними обліків, які охоплювали протягом дня 3–4 моніторингові ділянки, на них трималося: 21.09.1977 р. – 10200 ос., 8.10.1977 р. – 12400 ос., 24.10.1977 р. – 8600 особин крижня. На оз. Сасик крижні також утворювали скупчення в осінній період (табл. 1–2).

Чирок-свистунець (*A. crecca*). Зимує до 3000 особин (Петрович, 1978). 15.02.1978 р. зграйка з 50 ос. активно токувала (Лебединка). Весною чирків спостерігали найпізніше: 31.03.1976 р. – 70 ос. (Бадик), 1.04.1978 р. – 40 ос. (Білгородський канал). Влітку з'являються в липні, чисельність зростає в жовтні (табл. 4–6).

Нерозень (*A. strepera*). Спостерігали: 30.08.1977 р. – 1000 ос., 16.09.1978 р. – 100 ос., 12.09.1979 р. – 500 ос. (Лебединка, табл. 4–5); 24.04.1979 р. – 2 самці ганяються за самкою (о. Кубанський); 7.06.1979 р. – 200 ос. (Циганка).

Свищ (*A. penelope*). Весною проліт спостерігали в лютому – березні: 25.03.1976 р. – 51 ос. летіли у східному напрямку, 11.02.1978 р. – 30 ос., 14.02.1977 р. – 80 ос. летіли у східному напрямку (Бадик).

Восени перша реєстрація мігрантів: 7.10.1978 р. – Лебединка. Міграція триває, принаймні, до кінця листопада: 28.11.1978 р. – 200 ос. летіли в південному напрямку (над м. Вилкове).

На оз. Сасик свищів спостерігали восени та взимку (табл. 1–2).

Шилохвіст (*A. acuta*). Зимує до 500 ос. (Петрович, 1978). Весняна міграція проходить у березні. Останні реєстрації: 26.03.1976 р. – 570 ос. (Солоний кут), 21.03.1977 р. – 100 ос. летіли у східному напрямку (Бадик).

Початок літньо-осінньої міграції помічено з кінця серпня, восени чисельність птахів зростає (табл. 4–5). Найбільшу кількість шилохвостів обліковано 1.10.1978 р. – 970 ос. (Циганка).

Чирок-тріскунець (*A. querquedula*). Приліт: 12.03.1976 р. – 7 ос. (ЖП), 9.03.1978 р. – 6 ос. (Бадик). Міграція триває, принаймні, до середини квітня: 12.04.1977 р. – 370 ос. (Бадик). Восени остання реєстрація: 8.10.1976 р. – 50 ос. (Геовежа). Дані по чисельності чирків представлені в таблицях 4–6.

Ширококоніска (*A. clypeata*). Весняна міграція: 26.02.1977 р. – 8 ос. летіли у північному напрямку (коса о. Кубану) та 10.04.1978 р. – 32 ос. летіли у східному напрямку (Бадик).

Осіньна міграція спостерігається в кінці вересня – грудні: 22.09.1977 р. – 300 ос. летіли в південному напрямку (Жебріянська бухта); 6.12.1977 р. – 300 ос. летіли в південно-західному напрямку (оз. Сасик). Динаміку чисельності на оз. Сасик показано в таблицях 1–2. У приморській частині птахів реєстрували рідко (табл. 4).

Чернь червонодзьоба (*Netta rufina*). Під час зимового обліку 27.01.1976 р. обліковано 2380 ос.: 250 (110 самок) – на ополонці біля с. Приморське, 860 (ЖП), 910 (Жебріянська бухта) та 360 (Бадик). Значні скупчення виду спостерігали взимку та в період міграції на Бадику: 17.03.1976 р. – 1700 ос., 21.03.1976 р. – 1000 ос., 13.03.1977 р. – 215 ос., 17.02.1978 р. – 1900 ос., 5–10.03.1978 р. – 1100 ос., 25.02.1979 р. – 2120 ос. На оз. Лебединому (ЖП) 29.05.1978 р. облікували 20 ос., 1.10.1978 р. – біля 100 ос. (Циганка).

Чернь червоноголова (*Aythya ferina*). Взимку й під час міграцій тримається у зграях з черню чубатою (*A. fuligula*), рідше з іншими видами качок. Динаміка чисельності наведена в таблицях 1, 2, 4, 5. Крім того, 27.01.1977 р. обліковано 2720 ос. (Жебріянська бухта) та 20.01.1978 р. – 2000 ос. (бар Старостамбульського гирла).

14.07.1979 р. спостерігали виводок з 9 пташенятами (ЖП).

Чернь білоока (*A. nyroca*). Гніздовий вид. Прилітає в лютому – березні: 19.02.1977 р. на каналі 8 ос. (Геовежа), 26.03.1977 р. пролетіло у східному напрямку 6 ос. (Бадик), 1.03.1978 р. годуються 30 ос. (Делюків кут). Виводки зустрічали: 3.07.1977 р., 31.07.1977 р. (о. Піщаний); 21.06.1978р. – (Лімба кут); 30.07.1978 р. (Старостамбульське гирло); 22.05.1979 р., 14.07.1979 р. (СЖП). Розмір виводку: $6,14 \pm 0,51$ (4–8, $n = 7$) пташенят.

Відлітає у вересні – жовтні: 18.09.1976 р. – кормові перельоти близько 100 ос. (закриті плеса о. Полуденний); 8.10.1976 р. – 16 ос. пролетіло у південному напрямку (Геовежа); 12.09.1979 р. – зграї близько 200 ос., 22.09.1978 р. – кормові перельоти 300 ос. 19.10.1979 р. – близько 500 ос. (Отножий кут); 23.08.1979 р. – 460 ос. кормові перельоти з Циганського кута і Рибачинських плес в Ананькін кут; 15–16.09.1979 р. – 300 ос. кормові перельоти увечері на мілини о. Курильського, вранці на кут Лімба; 7.10.1978 р. – кормові перельоти 500 ос. (Лебединка).

Як свідчать місцеві рибалки та мисливці, чисельність черні білоокої раніше була набагато більшою, а сама вона була одним з основних об'єктів полювання.

Чернь чубата (*A. fuligula*). Взимку й під час міграцій звичайно тримається у зграях з черню червоноголовою, рідше іншими видами качок (Петрович, 1978).

Восени перша реєстрація: 14.10.1977 р. (1 ос.) – оз. Сасик. Весною останнє спостереження у травні: 29.05.1978 р. – 1 самець (ЖП). Основна маса відлітає до кінця березня.

Зграї спостерігали в дельті та на прилеглих ділянках моря: 11.01.1977 р. (3000 ос.) – по морю Лебединка – гирло Восточне; 20.01.1978 р. – 2000 ос. (бар Старостамбульського гирла – коса о. Кубану).

На оз. Сасик обліковано сотні – тисячі особин (табл. 1–2) та 23.11.1976 р. – 2000 ос.

Чернь морська (*A. marila*). Незначна кількість трималась у скупченнях черней чубатої і червоноголової: 11.01.1977 р. відмічена в морі поблизу гирла Восточного, 15.01.1977 р. – Отножий кут, 20.12.1977 р. – море біля гирла Бистрого.

Гоголь (*Vesperphala clangula*). На оз. Сасик 11.02.1978 р. обліковано 13 особин.

Пухівка (*Somateria mollissima*). 18.10.1977 р. самку спостерігали на березі моря (о. Циганка).

Савка (*Oxyura leucocephala*). 20.01.1978 р. близько 150 ос. відмічено у скупченні черней чубагої і червоноголової на барі Старостамбульського гирла.

Луток (*Mergus albellus*). Зимуює близько 300 ос. (Петрович, 1978). Взимку спостерігався: 14.12.1977 р. – 30 ос. (Потапове), 8.12.1978 р. – 50 ос. (Лебединка), 26.01.1978 р. – 100 ос. (оз. Сасик), 27.01.1978 р. – 300 ос. (море за косою Дальньою). Весною останні реєстрації: 12.03.1977 р. – 2 ос. (Лебединка), 5.03.1978 р. – 10 ос. (Бадик). Восени не спостерігався.

Крохаль середній (*M. serrator*). Спостерігався: 15.03.1976 р. – 10 ос. (Потапове), 20.01.1978 р. – 10 ос. (Старостамбульське гирло), 11.03.1978 р. – 30 ос. пролетіло у східному напрямку (оз. Сасик).

Крохаль великий (*M. merganser*). Спостерігався: 16.12.1977 р. – 1 ос. (Старостамбульське гирло); 24.01.1978 р. – 3 ос. (гирло Бистре); 30.01.1978 р. здобуто самця (Білгородський канал); 11.02.1978 р. – 12 ос. пролетіли в західному напрямку (оз. Сасик).

Скопа (*Pandion haliaetus*). Спостерігали: 26.09.1977 р. – 1 ос. (5-й кілометр); 9.09.1979 р. – 2 ос. (оз. Сасик).

Лунь польовий (*Circus cyaneus*). У період з 22.10.1976 р. по 20.03.1977 р. в районі спостережень обліковано 48 особин, з яких 9 – дорослі самці. Весняний проліт у березні: 11.03.1978 р. – 10 ос. (3 самці) пролетіли у східному напрямку (оз. Сасик). Самку здобуто 2.11.1976 р. (о. Кубану).

Лунь очеретяний (*C. aeruginosus*). Приліт: 22.03.1976 р. – 1 ос. (Бадик). У м'яку зиму 12.02.1977 р. відмічено 8 ос. (Геовежа).

Будівництво двома парами гнізд у кілометрі одне від другого спостерігали 30.03.1978 р. (ЖП).

Яструб великий (*Accipiter gentilis*). Птаха спостерігали 1.04.1976 р.

Яструб малий (*A. nisus*). Крайні дати реєстрацій: 2.11.1977 р. – 1.03.1976 р.

Зимняк (*Buteo lagopus*). Перші осінні реєстрації: 28.10.1976 р. – 1 ос. (Бадик); 21.10.1977 р. – 1 ос. (о. Гнеушев). Взимку найбільшу кількість зимняків спостерігали: 24–26.02.1976 р. – 10 ос. (гирло Заводнінське), 12.01.1977 р. – 4 ос. (гирло Середнє), 20.01.1978 р. – 4 (обліпиха на о. Кубану).

Підорлик (*Aquila sp.*). Підорлик ближче не визначений спостерігався 10.10.1976 р. – 1 ос. летіла в південному напрямку (Геовежа).

Беркут (*A. chrysaetos*). Дві зустрічі: 27.01.1978 р. – 1 ос. (Делюків кут) та 16.02.1978 р. – 1 ос. (Потапівська коса).

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*). Орланів спостерігали (n = 18) лише в позагніздовий період між 7.10 та 1.03. Максимум обліковано взимку: 21.01.1977 р. – 4 ос. (Жебріяньська бухта), 26.01.1978 р. – 4 ос. (вздовж о. Кубану по морю), 16.02.1978 р. – 3 ос. (Отножий кут), 23.02.1978 р. – 4 ос.

(Делюків кут). Загалом зимувало до 10 ос. За інформацією жителя м. Вилкове Виноградова, гніздо орлана він бачив у 1978 р. на прирусловому дереві по перебитому відмерлому гирлу Отножому. Зауважимо, що декілька пар орланів гніздилися поряд у лісі на гряді Летя в Румунії.

Сапсан (*Falco peregrinus*). Одного птаха спостерігали 29.04.1976 р. в Жебрійанських плавнях.

Підсоколик великий (*F. subbuteo*). 10.07.1976 р. спостерігали виводок із 5 молодих птахів (Бадик).

Кібчик (*F. vespertinus*). Гніздиться у старих гніздах голинистих на Лебединці (1977 р.). Пролітну зграю з 16 ос., що летіли в північно-східному напрямку, спостерігали 30.04.1976 р. (Бадик).

Боривітер звичайний (*F. tinnunculus*). Гніздовий вид: 7.04.1977 р. – на гнізді (Затон); 18.04.1977 р. – насиджує кладку (5-й кілометр); 22.04.1977 р. – 4 яйця (Бадик). Прилітає в березні: 5.03.1978 р. – 2 ос. (Бадик). Взимку спостерігався 26.02.1977 р. – 1 ос. (о. Кубанський, обліпіха).

Перепілка (*Coturnix coturnix*). Відмічено токування: 30.04.1976 р. – 2 ос. (Бадик); 28.07.1976 р. – 3 ос. (рисові чеки). Осінні спостереження: 17.10.1976 р. – 1 ос. загинула через зіткнення з ЛЕП (Затон); 27.10.1976 р. – 1 ос. вилетіла з-під ніг (о. Кубанський, обліпіха).

Фазан (*Phasianus colchicus*). 1.04.1976 р. – токуючий самець (Кар'єр); 28.01.1977 р. – 23 ос. (о. Кубанський, обліпіха).

Журавель сірий (*Grus grus*). На осінньому прольоті відмічено: 9.10.1976 р. – 90 ос. у трьох зграях летіли в південному напрямку (м. Вилкове); 7.10.1978 р. – 27 ос. пролетіли в південному напрямку (гирло Восточне); 7.10.1978 р. – зграя зі 120 ос. після заходу сонця стартувала з мілин о. Куриського в напрямку м. Суліна, вночі 4 зграї пролетіли на південь уздовж моря (Лебединка); 11.10.1978 р. – 26 ос. пролетіли в південному напрямку (коса о. Кубану). 20.05.1977 р. 1 ос. відмічена над о. Стамбульський.

Погонич звичайний (*Porzana porzana*). Біля м. Вилкове 11.04.1976 р. знайдено птаха, який загинув унаслідок зіткнення з проводами ЛЕП.

Курочка водяна (*Gallinula chloropus*). Взимку спостерігалася 26.01.1977 р. – 2 ос. (ЖП). Зростання чисельності відмічено 24.03.1978 р. (Лебединка).

Лиска (*Fulica atra*). Найбільш чисельний з негоробиних видів водноболотяних птахів, принаймні, в позагніздовий період.

На зимівлі відмічена: 5.02.1977 р. – 1200 ос., 17.02.1978 р. – 1010 ос. (Бадик). Чисельність птахів помітно зростала в березні. У післягніздовий період чисельність лисок досягає максимуму (табл. 4–6). Так, 27–30.07.1977 р. на різних моніторингових точках обліковано 30800 ос. На оз. Сасик 9.09.1979 р. обліковано 13400 ос. Чисельність лисок протягом осені поступово знижувалась.

Білохвоста чайка на оз. Лебедине в Жербянських плавнях. 2.05.1976 р.

Фото автора.

A White-tailed Plover.

Гніздування: 30.04.1976 р. – у гнізді 2 яйця та 2 пташенят (Бадик); 27.07. 1977 р. – пташенята віком 2–3 тижні (ЖП); 15.04.1978 р. – 9 кладок з $5,77 \pm 0,76$ (3–9) яйцями (Отножий кут).

Лежень (*Burhinus oedicnemus*). Гніздовий вид. 16.04.1976 р. – 1 ос. (Бадик). 3.08.1976 р. – 1 ос. (Геовежа). 22–29.04.1997 р. спостерігали 2 особини разом (5-й кілометр).

Сивка золотиста (*Pluvialis apricaria*). Пролітна зграя відмічена 12.08. 1979 р. – 90 ос. на солонці (оз. Сасик).

Зуйок морський (*Charadrius alexandrinus*). Гніздова чисель-

ність у дельті оцінена у 100 пар (Петрович, 1981). Відмічено: 3.04.1976 р. – 100 ос. (Солоний кут); 4.06.1976 р. – 50 ос. (коса Ананькіного кута). 14.05.1979 р. – 20 пар гніздиться на перебінійній косі (Солоний кут).

Чайка білохвоста (*Vanellorchettusia leucura*). На мілинах оз. Лебедине в ЖП 2.05.1976 р. годувалися 2 ос. (фото).

Чайка (*Vanellus vanellus*). Гніздування спостерігали на солонцях поряд з оз. Лебединим у ЖП. Відомий випадок зимівлі: 11.01.1977 р. – 12 ос. (гирло Восточне); 12.02.1977 р. – 5 ос. (Геовежа). У кінці лютого спостерігалася міграція: 22.02.1977 р. – 150 ос. (Білгородський канал), 26.02.1977 р. – 100 ос. (гирло Восточне), 26.02.1977 р. – 100 ос. (о. Кубанський). В інші роки приліт спостерігали: 1.03.1976 р. – 1 ос. (оз. Сасик); 9.03.1978 р. – 6 ос. летіли у північному напрямку (Бадик). Пізні спостереження восени: 16.11.1976 р. – 80 ос. (гирло Восточне).

Кулик-довгоніг (*Himantopus himantopus*). На мілинах оз. Лебедине 29.04.1976 р. годувалося 25 ос., а у вершині Великого лиману 11.06.1976 р. – 30 ос. (ЖП).

Чоботар (*Recurvirostra avosetta*). Приліт: 2.03.1977 р. – 8 ос. 10.03.1978 р. – 13 ос. летіли в північному напрямку (Прорва кут).

Гніздова чисельність у дельті оцінена у 100 пар (Петрович, 1981). У 1978 р. 50 пар гніздилися на Потапівській косі та 30 пар на солонцях біля оз. Лебедине в ЖП. Гніздування: 23.07.1976 р. – вилуплення 2 пташенят, 9.07.1977 р. – 4 яйця, 23.06.1978 р. – кладки та пташенята.

У післягніздовий період і восени спостерігали скупчення: 27.07.1976 р. – 250 ос., 12.09.1979 р. – 260 ос., 24.10.1978 р. – 100 ос. (Лебединка); 1.10.1978 р. – 100 ос. (Циганський кут) (табл. 4–6). Відома знахідка закільцьованого птаха (табл. 7).

Кулик-сорока (*Haematopus ostralegus*). Гніздова чисельність у дельті оцінена у 20 пар (Петрович, 1981). Реєстрації мігрантів: 23.03.1976 р. – 25 ос., 26.03.1976 р. – 220 ос., 3.04.1976 р. – 75 ос., 15.04.1978 р. – 20 ос. (Солоний кут), 12.08.1976 р. – 60 ос. та 3.08.1977 р. – 40 ос. пролетіло в південному напрямку (Геовежа), 12.08.1979 р. – 70 ос.

Коловодник болотяний (*Tringa glareola*). Шість особин годувалися 3.07.1976 р. на рисових чеках біля с. Ліски. 14.08.1979 р. – 50 ос. пролетіли в південному напрямку (Циганка).

Коловодник великий (*T. nebularia*). Приліт: 30.03.1976 р. – 5 ос. на мілинах (Бадик).

Коловодник звичайний (*T. totanus*). Приліт: 13.03.1976 р. – 8 ос. (біля с. Ліски), 11.03.1978 р. – 5 ос. пролетіли у східному напрямку (оз. Сасик), 7.03.1979 р. – 3 ос. (Шабощ), 9.03.1979 р. – 40 ос. (Солоний кут).

Коловодник чорний (*T. erythropus*). Приліт: 31.03.1976 р. – 3 ос. (Бадик). Початок літньо-осінньої міграції: 12.07.1977 р. – 4 ос. (Лебединка), 12.08.1979 р. – 350 ос. (оз. Сасик).

Перевізник (*Actitis hypoleucos*). Здобутий 26.04.1979 р. (Заводнінське гирло).

Турухтан (*Philomachus pugnax*). Масовий мігрант. Приліт: 13.03.1976 р. – 2 ос. (с. Ліски), 13.03.1977 р. – 140 ос. (ЖП), 5.03.1978 р. – 10 ос., 9.03.1979 р. – 12 (Бадик). Птахи летять увесь квітень, ще 2.05.1976 р. на оз. Лебединому в ЖП трималося понад 2000 ос.

3.07.1976 р. на рисових чеках з'явилися зграйки переважно самців, із другої половини липня чисельність птахів зростає (табл. 4–5).

З моніторингового пункту Бадик спостерігалися щоденні масові кормові перельоти 3–4 тис. ос. вранці з кутів дельти (Прорвинський та Солоний) на рисові чеки й поля, а ввечері – у зворотному напрямку.

Побережник малий (*Calidris minuta*). 19.09.1979 р. – 1 ос. добута зі зграйки з 4 птахів (Потапове).

Бекас (*Gallinago gallinago*). Приліт: 12.03.1977 р. – 50 ос. (уздовж гирла Восточного), 16.03.1976 р. – 2 ос. (околиці с. Приморське), 22.02.1977 р. – 1 ос. (Білгородський канал).

Вальдшнеп (*Scolopax rusticola*). 26.10.1976 р. – 10 ос. злетіли в ліску на березі каналу Солоного (ЖП); 9.12.1976 р. – 1 ос. (обліпиха на гряді о. Кубанського).

Кроншнеп великий (*Numenius arquata*). Перші зустрічі: 13.03.1976 р. –

6 ос. (Ліски), 1.03.1977 р. – 5 ос. (5-й кілометр). Про динаміку чисельності дають уяву результати обліків на кормових перельотах на рисові чеки з моніторингового пункту Бадик: 1.08.1976 р. – 113 ос., 11.03.1977 р. – 15 ос., 21.03.1977 р. – 19 ос., 25.03.1977 р. – 160 ос., 28.03.1977 р. – 80 ос., 31.03.1977 р. – 42 ос., 14.04.1978 р. – 9 ос.

Зимові зустрічі: 6.12.1977 р. – 2 ос. (оз. Сасик); 16.02.1978 р. – 260 ос. (Потапівська коса), 3.01.1979 р. – 60 ос. (Отножий кут).

Кроншнеп середній (*N. phaeopus*). Зустрічі: 31.03.1976 р. – 1 ос., 4.04.1976 р. – 12, 8 і 1 ос., 21.03.1977 р. – 2 ос. (Бадик).

Грицик великий (*Limosa limosa*). Приліт: 20.03.1976 р. – 22 ос. (Ананькін кут), 9.03.1978 р. – 445 ос. (Бадик). Протягом березня – квітня чисельність зростала: 22.03.1977 р. – 5000 ос. (Білгородський канал, Солоний кут); 25.03.1977 р. – 5770 ос. (Бадик). До кінця травня чисельність грициків падала, так 27.05.1977 р. відмічено 50 ос. (Бадик). Знову зростала вона в червні, що можна віднести до початку літньо-осінньої міграції: 4.06.1976 р. – 500 ос. (Циганський кут), 11.06.1976 р. – 500 ос. (ЖП), 15.06.1976 р. – 1000 ос. (Солоний кут), 19.06.1977 р. більше 1000 ос. (гирло Прорва, Жебріяньська бухта), 28.06.1977 р. – 500 ос. (гирло Потапове); 18.06.1978 р. понад 2000 ос. (рисові чеки з південної сторони ЖП). Чисельність грициків залишається значною протягом липня – початку жовтня на мілинах (табл. 4–6).

Дві-три тисячі грициків здійснювали щоденні кормові перельоти: вранці з мілин дельти (Солоний кут, Прорва, Потапове), де вони ночували, на рисові чеки біля с. Ліски та ЖП, а ввечері поверталися у зворотному напрямку (Бадик).

Мартин малий (*Larus minutus*). Зимові реєстрації: 8.02.1976 р. – 440 ос. та 13.02.1977 р. – 20 ос. пролетіли у східному напрямку (Бадик); 15.01.1977 р. – 5 ос. (Отножий кут); 22.02.1977 р. – 200 ос. (Отножий кут).

У березні найбільшу кількість птахів обліковано: 20.03.1976 р. – 300 ос. (Ананькін кут); 8.03.1978 р. – 300 ос., 15.03.1979 р. – 180 ос. (Бадик). Птаха здобуто 7.04.1976 р. (Бадик).

Мартин звичайний (*L. ridibundus*). Гніздовий вид: 3.06.1976 р. виявлено 13 гнізд з закінченими кладками (Ананькін кут). Спостерігається цілий рік. Взимку спостерігали скупчення чисельністю до 300 ос. – 15.01.1977 р. (Отножий кут). Найбільше птахів обліковано 19.11.1978 р. на оз. Сасик (табл. 4). Зауважимо, що 6.11.1978 р. протока, яка з'єднувала озеро з морем, була перекрита, що напевно створило гарні кормові умови для виду. У приморській частині дельти реєструвався рідко (табл. 5–6).

Мартин середземноморський (*L. melanocephalus*). Під час осінньої міграції обліковано: 9.03.1979 р. – 30 ос. (Білгородський канал) та 15.03.1979 р. – 200 ос. (Бадик).

Мартин чорнокрилий (*L. fuscus*). На косі в Циганському куту 4.06.1976 р. відмічено 3 ос., а 11.09.1979 р. на Потапівській косі – 10 ос.

Мартин жовтоногий (*L. cachinnans*). Гніздився у трьох колоніях на косах що знаходилися в Циганському і Тарановому кутах, та на Потапівській косі, чисельністю біля 500 пар (Петрович, 1981). Строки гніздування розтягнуті у зв'язку із втратою кладок у результаті підйомів рівня води. Відмічено: 30.05.1976 р. – порожні гнізда та з 1–3 яйцями й 1 пташеня; 20.05.1977 р. – яйця, пташенята; 15.04.1978 р. – 11 гнізд з 1–3 яйцями; 14.05.1978 р. – кладки, надклонуті яйця, пташенята; 1.06.1978 р. – гнізда з кладками. 8.05.1979 р. – колонія з 350 гнізд (Циганський кут). У післягніздовий період скупчується в місцях, де наявні кормові об'єкти. Так, на оз. Сасик, перекритому дамбою 6.11.1978 р., обліковано 19.11.1978 р. 550 ос. (табл. 2). У приморській частині дельти птахи рееструвались не щоразу (табл. 4–6).

Крячок чорний (*Chlidonias niger*). Мігрантів спостерігали 20 та 27.04.1976 р. – зграйки по 40, 25 та 20 ос. (Бадик).

Крячок білокрилий (*Ch. leucopterus*). Мігрантів спостерігали: 25.04.1979 р. – близько 200 ос. (Ананькін кут), 23.08.1979 р. – близько 100 ос. (Лебединка).

Крячок білощокий (*Ch. hybrida*). Гніздиться до 100 пар: 3.06.1976 р. виявлено гнізда з повними кладками на листках латаття (Ананькін кут).

Крячок чорнодзьобий (*Gelochelidon nilotica*). Мігрантів спостерігали: 18.08.1977 р. – 15 ос. (Бадик).

Крячок каспійський (*Hydroprogne caspia*). На весняному прольоті спостерігався: 23.03.1976 р. – 4 ос. (Солоний Кут); 3.04.1976 р. – 8 ос., 28.03.1977 р. – 31 ос., 27.05.1977 р. – 2 ос., 14.04.1978 р. – 15 ос. (Бадик); 11.03.1978 р. – 11 ос. (оз. Сасик).

Літньо-осінні спостереження: 21.09.1976 р. – 2 ос. (Бадик), 11.08.1977 р. – 1 ос. (приморська коса Кубану), 21.09.1977 р. – 20 ос. (оз. Лебедине), 17.08.1978 р. – 4 ос. (Геовежа), 1.10.1978 р. – 5 ос. (Циганка).

Крячок рябодзьобий (*Thalasseus sandvicensis*). Чисельність оцінено у 2000 пар (Петрович, 1981). У 1978 р. гніздився двома колоніями: 100–300 пар на косі о. Циганка та близько 1900 пар на Потапівській косі. Гніздування: 23.07.1976 р. – 80 гнізд по 1 яйцю, 16 гнізд по 2; 9.07.1977 р. – 291 гніздо з яйцями, 10 – з пташенятами (Потапівська коса); 23.06.1978 р. – кладки, пташенята (Циганка).

Останнє спостереження: 1.10.1978 р. – 50 ос. (Циганка).

Крячок річковий (*Sterna hirundo*). Приліт: 10.04.1978 р. – 1 ос. (Бадик). Чисельність оцінено в 10 000 пар (Петрович, 1981). Гніздився з іншими сивкоподібними, головним чином на Потапівській косі: 1000, 4300 та 5000 пар, відповідно, в 1976–1978 рр. В інших місцях у 1978 р: близько 500 пар – коса Циганського кута; 200 пар – коса Солоного кута. 4.06.1979 р. – близько 1000 гнізд (Солоний кут).

У колонії на Потапівській косі відмічено 7.06.1976 р.: 1 яйце – 167 гнізд, 2 – 126, 3 – 137, пустих – 275; 23.07.1976 р. – яйця, пташенята різного віку; 19.06.1977 р. – більшість гнізд із яйцями, початок масового вилуплення пташенят; 25.07.1978 р. – пташенята з перших кладок вже літають, 4.08.1978 р. є ще свіжі та насиджені кладки.

Крячок малий (*S. albifrons*). Чисельність оцінено в 50 пар (Петрович, 1981). 7.06.1976 р. знайдено гніздо в колонії річкових крячків, а 23.06.1978 р. – обліковано 13 гнізд (Потапівська коса).

Припугень (*Columba palumbus*). Приліт: 8.03.1978 р. – 2 ос. (Лебединка). Пізні спостереження: 27.10.1976 р. – 90 ос. пролетіли в південному напрямку (5-й кілометр).

Голуб-синяк (*C. oenas*). Спостерігався під час весняної та осінньої міграцій. 27.02.1977 р. – 6 ос. (5-й кілометр), 1.03.1978 р. – 70 ос. (Делюків кут), 10.03.1978 р. – 4 ос. (Отножий кут), 15.03.1978 р. – 10 ос. пролетіли в північному напрямку (Базарчук). На оз. Сасик 11.03.1978 р. обліковано дві зграйки з 12 та 20 птахів, котрі летіли у східному напрямку. Восени синяків бачили 10.10.1977 р. – 15 ос. (гирло Восточне), 15.10.1977 р. – 15 ос. летіли в західному напрямку (гирло Бистре), 2.10.1978 р. – 2 ос. летіли в південному напрямку (Базарчук).

Горлиця садова (*Streptopelia decaocto*). У м. Вилкове 6.02.1978 р. на великих деревах ночувало 72 ос.

Горлиця звичайна (*S. turtur*). Коса Обліпіха на о. Кубану: 4.06.1976 р. – 1 ос. Мігрантів спостерігали: 18.08.1977 р. – 21 ос. та 9.09.1977 р. – 3 ос. пролетіли в південному напрямку (Бадик).

Зозуля (*Cuculus canorus*). Кувала 20.04.1976 р. 30.05.1976 р. – 10 зозуль живилися на кущах обліпіхи непарним шовкопрядом (спалах чисельності на о. Кубану).

Сова вухата (*Asio otus*). 17.04.1978 р. виявлене гніздування на прибережних деревах гирл Піщане та Бистре. 28.04.1978 р. в сорочому гнізді 5 яєць, вночі 20.07.1978 р. в тому ж місці чули крики пташенят (Бадик).

Сова сіра (*Strix aluco*). У вербовому лісі 13.12.1976 р. здобуто 1 ос. (Старостамбульське гирло).

Дрімлюга (*Caprimulgus europaeus*). Пролітних птахів реєстрували: 30.04.1976 р. – 1 ос. (Бадик), 20.05.1976 р. – 1 ос. (Потапівська коса), 28.09.1977 р. – 1 ос. (5-й кілометр).

Серпокрилець чорний (*Apus apus*). 22.06.1979 р. – 110 ос. (Бадик).

Сиворакша (*Coracias garrulus*). Гніздування виявлене 6.06.1976 р. в урвистих берегах оз. Сасик. На міграціях відмічалася: 22.04.1976 р. – 3 ос. на проводах ЛЕП (ЖП), 10.08.1977 р. – 2 ос. (Бадик).

Рибалочка голубий (*Alcedo atthis*). Приліт: 8.04.1976 р. – 1 ос. (оз. Сасик).

Відмічався на прольоті у вересні: 18.09.1976 р., 12.09.1977 р., 27.09.1977 р. (Бадик). Останнє спостереження: 30.11.1977 р. – 1 ос. (о. Кубанський).

Бджолоїдка золотиста (*Merops apiaster*). Міграція спостерігалася: 14.09.1976 р. – 20 ос. та 13.10.1977 р. – 36 ос. летіли в південному напрямку (Базарчук).

Одуд (*Upupa epops*). Приліт: 24.03.1976 р. – 1 ос. (Заводнінське гирло); 3.04.1977 р. – 1 ос. (м. Вилкове); 11.04.1978 р. – 1 ос. (о. Кубанський); 2.04.1979 р. – 1 ос. (Білгородський канал).

Крутиголовка (*Jynx torquilla*). Приліт: 16.04.1976 р. – 1 ос. (м. Вилкове).

Дятел зелений (*Picus viridis*). На Жебріянівській косі на Базарчуку 22.10.1978 р. та 1.10.1979 р. спостерігали по 1 особині.

Ластівка берегова (*Riparia riparia*). Весняний проліт: 29.04.1976 р. – 5 ос., 16.04.1978 р. в районі каналу пролетіло в північному напрямку 3800 ос. (ЖП). Масовий осінній проліт спостерігався 7.09.1976 р. (Геовежа).

Ластівка сільська (*Hirundo rustica*). Приліт: 13.04.1976 р. – 4 ос. (Циганка); 4.04.1977 р. – 1 ос. (ЖП); 11.04.1978 р. – 10 ос., 13.04.1978 р. – 400 ос. (о. Кубанський). 29.03.1979 р. – 1 ос. (гирло Восточне). Масовий весняний проліт спостерігався 15.05.1978 р. – 3000 ос. (ЖП).

Масовий осінній проліт спостерігався з початку вересня – в першій половині жовтня. В окремі дні пролітало понад 3000 ос.: 24.09.1976 р., 8.10.1976 р., 10.10.1977 р. (Бадик). Остання реєстрація 18.11.1978 р.

Посмітюха (*Galerida cristata*). 26.02.1977 р. – співає, 4.04.1977 р. – початок будівництва гнізда (5-й кілометр).

Жайворонок лісовий (*Lullula arborea*). Приліт: 26.02.1977 р. – 15 ос. пролетіли в північному напрямку (5-й кілометр). Спів чути: 27.04.1976 р. (Бадик), 4.04.1977 р. (5-й кілометр).

Жайворонок польовий (*Alauda arvensis*). Реєстрацію 9.02.1978 р. зграйки з 40 ос. на косі Отножого кута можна віднести до зимівлі. На косі Обліпиха о. Кубану птаха здобуто 11.01.1979 р. Весняний проліт спостерігали з кінця лютого – в березні: 26.02.1977 р. – 19 ос.; 1.04.1977 р. – 108 ос., 1.03.1978 р., 7.03.1979 р. (Бадик). Осіння міграція проходить у жовтні: 8.10.1976 р. – 140 ос., 26.10.1976 р. – 39 ос. (Бадик).

Щеврик лісовий (*Anthus trivialis*). Спостерігався на Бадику: 26.02.1978 р. – 1 ос., 30.03.1976 р. – 2 ос., 12.04.1977 р. – 2 ос., 22.04.1977 р. – 1 ос., 24.09.1976 р. – 2 ос.

Щеврик лучний (*A. pratensis*). Здобутий 29.03.1979 р. (гирло Восточне) та 3.10.1979 р. (Бадик).

Плиска біла (*Motacilla alba*). Приліт: 16.03.1976 р. – 1 ос., 21.03.1977 р. – 1 ос., 6.03.1978 р. – 50 ос., 29.03.1979 р. – 1 ос. (о. Кубану). Проліт триває до кінця квітня – 21.04.1977 р. (о. Гнеушів). Початок активної осінньої міграції

помічено з кінця серпня: 24.08.1977 р., 24.09.1976 р. – 755 ос. пролетіли в південному напрямку (Бадик). Остання реєстрація: 23.10.1978 р. – 15 ос. (Базарчук).

Плиска жовта (*M. flava*). 14.05.1979 р. знайдене гніздо з 6 яйцями (Бадик). 14.08.1979 р. – 50 ос. пролетіли в південному напрямку (Циганка).

Сорокопуд терновий (*Lanius collurio*). 30.05.1976 р. та 4.06.1976 р. спостерігався на о. Кубану.

Сорокопуд червоноголовий (*L. senator*). 29.04.1976 р. здобуто птаха на дамбі оз. Лебединого в ЖП.

Сорокопуд чорнолобий (*L. minor*). 30.05.1976 р. відмічений на о. Кубану. 10.07.1976 р. – виводок на Бадику.

Сорокопуд сірий (*L. excubitor*). Облікований: 26.02.1978 р. – 1 ос. (Бадик); 28.02.1978 р. – 1 ос. (5-й кілометр); 30.03.1978 р. – 1 ос. (Делюков кут).

Іволга (*Oriolus oriolus*). Приліт за співом відмічено 13.05.1976 р. та 13.05.1978 р. 10.07.1976 р. спостерігали виводок із 3 пташенят (Бадик). Пізня реєстрація – 9.09.1977 р.

Шпак звичайний (*Sturnus vulgaris*). Масовий проліт у березні: 11.03.1978 р. – 4500 ос. пролетіли у східному напрямку (дамба оз. Сасик), 22.03.1976 р. зліт на ночівлю в очерет понад 2000 ос. (Бадик). Осіння міграція спостерігалася з початку вересня, 22.10.1976 р. спостерігали переміщення в південному напрямку близько 8000 шпаків (ЖП).

Взимку шпаків реєстрували: 10.01.1977 р. – 45 ос. (Бадик), 12.02.1977 р. – 2000 ос. на ночівлі (Геовежа), 18.02.1978 р. – 7000 ос. (Бадик).

Шпак рожевий (*S. roseus*). 1.06.1978 р. спостерігали 8 ос. (о. Кубану).

Сорока (*Pica pica*). Зліт на ночівлю у плавні спостерігали: 1.04.1976 р. – 150 ос., 21.02.1977 р. – 30 ос., 4.03.1977 р. – 127 ос., 24.09.1977 р. – 25 ос. (район 5-го кілометра).

Біля гнізд сороки помічені 26.02.1977 р. Птаха, що брав будівельний матеріал з кинутих гнізд голінастих, спостерігали 25.03.1978 р. В оглянутих гніздах було: 23.04.1977 р. – 4, 25.04.1977 р. – 7 (наседжені), 28.04.1978 р. – 8 яєць.

20.01.1978 – 30 ос. жилилися насінням обліпихи (о. Кубану).

Галка (*Corvus monedula*). Гніздиться в урвистих берегах оз. Сасик.

Грак (*C. frugilegus*). 22.05.1979 р. – 300 пар гніздиться в лісосмузі біля с. Десантне.

Проліт відмічався з кінця лютого – початку березня: 21.02.1977 р. – 2500 ос. пролетіли у східному напрямку (5-й кілометр), 1.03.1976 р. – 3800 ос. пролетіли у східному напрямку (оз. Сасик), 8.03.1978 р. – 10 000 ос. проліт зі сторони м. Суліна в північному напрямку по Старостамбульському гирлу (Лебединка). Збір на ночівлю спостерігали: 7.06.1976 р. – 5000 ос., 19.11.1977

р. – 7200 ос., 24.01.1977 р. – 20000 ос. (Базарчук). Місце ночівлі знаходилося на шпилі о. Анкудінов по Старостамбульському гирлу.

Ворона сіра (*C. cornix*). У Кілійській дельті в 1978 р. гніздилося близько 100 пар.

Біля гнізд птахів спостерігали 26.02.1977 р. 10.04.1978 р. – насиджує кладку. В оглянутих гніздах було: 20.04.1976 р. – 6 яєць (13.05 – вилуплення пташенят), 22.04.1977 р. – 5 і 6 яєць. У передгніздовий та післягніздовий періоди формують зграї: 6.03.1977 р. – 300 ос. (о. Кубану); 6.07.1978 р. – 100 ос., 13.07.1977 р. – 60 ос. (Бадик).

Відмічено ночівлю разом із сороками на очереті в плавнях: 1.10.1976 р. – 90 ос., 15.09.1977 р. – 300 ос. (Геовежа); 26.11.1978 р. (гряда о. Кубанський).

У січні 1978 р. спостерігали живлення плодами обліпихи на о. Кубану. В одній погадці було по 30–60 насінин.

Крук (*C. corax*). Відмічений 5.03.1977 р. – 1 ос. (Базарчук), 9.03.1978 р. – 1 ос. (Бадик).

Волове очко (*Troglodytes troglodytes*). Зимуючий вид. Приліт: 11.10.1976 р. (гряда Кубану).

Тинівка лісова (*Prunella modularis*). 24.03.1977 р. здобута на о. Гнеушів.

Кобилочка солов'їна (*Locustella luscinioides*). Масовий спів: 8.04.1976 р., 4.04.1978 р. (Лебединка), 24.03.1979 р. (гирло Восточне). Уздовж приморського краю островів Кілійської дельти 16.05.1979 р. обліковано близько 150 співаючих самців.

Очеретянка лучна (*Acrocephalus schoenobaenus*). 16.05.1979 р. вздовж приморського краю островів Кілійської дельти обліковано близько 30 співаючих самців. 13.04.1979 р. – добутий токуючий птах (о. Гнеушів).

Очеретянка індійська (*A. agricola*). Уздовж приморського краю островів Кілійської дельти 16.05.1979 р. обліковано біля 180 співаючих самців. 21.04.1977 р. чули спів 3 самців (о. Гнеушів).

Очеретянка чагарникова (*A. palustris*). 13.04.1979 р. здобута 1 ос. (о. Гнеушів).

Очеретянка ставкова (*A. scirpaceus*). Уздовж приморського краю островів Кілійської дельти 16.05.1979 р. обліковано близько 240 співаючих самців.

Кропив'янка прудка (*Sylvia curruca*). 4.06.1977 р. в кушах обліпихи співало 3 самці (о. Кубану).

Вівчарик-ковалик (*Phylloscopus collybita*). Приліт відмічено за співом: 3.04.1976 р., 9.04.1978 р. (с. Приморське). Вівчариків спостерігали 26.02.1977 р. в заростях обліпихи на о. Кубану та 22.10.1978 р. (здобуто) в м. Вилкове. Птаха також здобуто 3.10.1976 р. (Бадик).

Золотомушка жовточуба (*Regulus regulus*). Приліт: 7.10.1977 р.; 11.10.1978 р. 27.04.1976 р. – останнє спостереження (обліпиха о. Кубану).

Мухоловка сіра (*Muscicapa striata*). 23.09.1977 р. – пізнє спостереження (обліпиха, о. Кубану).

Чекан лучний (*Saxicola rubetra*). У період міграції спостерігали: 2.05.1976 р. – 6 ос. (ЖП), 22.04.1977 р. – 1 ос. (Бадик).

Чекан чорноголовий (*S. torquata*). 24.03.1979 р. – 1 ос. (гірло Восточне).

Кам'янка звичайна (*Oenanthe oenanthe*). Приліт: 10.03.1976 р. – 1 ос. (Полуденне), 1.04.1977 р. – 2 ос. (5-й кілометр), 10.03.1978 р. – 1 ос. (Делюків кут), 29.03.1979 р. – 1 ос. (гірло Восточне). На осінній міграції відмічена 24.08.1977 р. (Бадик).

Скеляр строкатий (*Monticola saxatilis*). Відмічений 16.04.1976 р. – 1 ос. у заростях (Бадик) та 5.10.1977 р. – 1 ос. на землі (Геовежа).

Горихвістка звичайна (*Phoenicurus phoenicurus*). Осінній масовий проліт спостерігався 23.09.1976 р. та 30.10.1977 р. (приморська гряда о. Кубану).

Горихвістка чорна (*Ph. ochruros*). Весняну міграцію спостерігали між 24.03.1977 р. – 28.04.1978 р., а осінню 22.10.1978 р. – 1.11.1977 р.

Вільшанка (*Erithacus rubecula*). Весняну міграцію спостерігали між 20.03.1977 р. – 8.04.1976 р., а осінню 10.10.1977 р. – 16.11.1976 р. Зимова реєстрація 27.02.1979 р. – 1 ос. (гряда о. Кубану).

Чикотень (*Turdus pilaris*). Спостерігався між 29.10.1977 р. і 1.04.1977 р. Зграї чисельністю до 100 ос. відмічали в лютому 1977 р. Взимку обліковано: 10.01.1979 р. – 7 ос., 27.02.1979 р. – 300 ос. (гряда о. Кубану).

Дрізд чорний (*T. merula*). Спостерігався під час міграцій та взимку. Весняна міграція відмічалася з початку березня до середини квітня. Масовий осінній проліт спостерігався 19–21.10.1978 р. Взимку дрозди трималися переважно в заростях обліпихи: 28.01.1977 р. – 20 ос., 27.02.1979 р. – 200 ос. (гряда о. Кубану).

Дрізд білобровий (*T. iliacus*). 26.04.1977 р. відмічено 4 ос. (5-й кілометр).

Дрізд співочий (*T. philomelos*). Весняну міграцію спостерігали 26.02.1977 р. – 22.04.1977 р., а осінню – 5.09.1976 р. – 30.10.1977 р.

Синиця довгохвоста (*Aegithalos caudatus*). Зграйки спостерігали: 22.04.1976 р. (гірло Середнє) та 30.11.1978 р. – 15 ос. (м. Вилкове).

Синиця велика (*Parus major*). 30.10.1977 р. в заростях обліпихи відмічено зграю чисельністю понад 100 ос. (о. Кубану). 24.05.1979 р. і 29.07.1979 р. – виводки по 5 пташенят (м. Вилкове).

Ремез (*Remiz pendulinus*). 4.04.1978 р. знайдено минулорічне гніздо (о. Курильський).

Горобець польовий (*Passer montanus*). В урвистому березі оз. Сасик, у норах гніздилися 4 пари (6.06.1976 р.).

Зяблик (*Fringilla coelebs*). Весняний проліт спостерігався 7.03.1977 р. – 20.04.1976 р., а осінній – 5.09.1976 р. – 9.11.1976 р. 18.01.1977 р. відмічена зграя з 30 ос. (ЖП).

В'юрок (*F. montifringilla*). Відмічено: 5.02.1977 р. – 30 ос. (Жебріянська коса), 9.02.1978 р. – 20 ос. (коса Отножого кута).

Зеленяк (*Chloris chloris*). 28.01.1977 р. – 40 ос. живилися плодами обліпихи (грядя о. Кубану). 5.02.1977 р. обліковано 100 ос. (Жебріянська коса).

Чиж (*Spinus spinus*). 24.10.1977 р. обліковано 5 ос. (5-й кілометр).

Щиглик (*Carduelis carduelis*). 17.02.1977 р. – 400 ос. живилися плодами обліпихи (о. Кубану). 29.07.1979 р. – виводок із 5 пташенят (м. Вилкове).

Коноплянка (*Acanthis cannabina*). Осіння міграція спостерігалася 22.10.1976 р. – 11.11.1976 р.

Снігур (*Pyrrhula pyrrhula*). 27.02.1978 р. відмічено близько 100 ос. у лісосмузі вздовж шосе перед м. Вилкове.

Костогриз (*Coccothraustes coccothraustes*). 5.02.1977 р. відмічено 100 ос. (Жебріянська коса), 9.11.1976 р. – 5 ос. (5-й кілометр).

Вівсянка звичайна (*Emberiza citrinella*). Приліт: 6.03.1979 р. – 10 ос. (Бадик).

Як видно з наведених вище даних, наших публікацій (Петрович, 1977, 1978, 1981, 2000; Сабиневский и др., 1977), українська частина дельти Дунаю та прилеглі території в 1970-х рр. були важливим місцем гніздування колоніальних та інших водно-болотяних видів птахів і місцем їх масової зимівлі та скупчень у міграційний період. Як показують результати обліків у позагніздовий період, котрі охоплювали протягом 1–2 днів значну площу приморської частини дельти Дунаю, чисельність птахів значною мірою коливалась, але звичайно вимірювалась тисячами особин (табл. 4–6). Показовими є дані обліків 29–30.07.1976 р., коли чисельність птахів перевищила 43 тис. особин, з яких 14,8 тис. були лиски (табл. 4). Додамо, що 27–30.07.1977 р. на інших моніторингових точках обліковано ще 16 тис. лисок. Таким чином, максимальна чисельність птахів, які одночасно перебували на цій території, становила не менше 60 тис. особин. Озеро Сасик теж мало важливе значення як місце скупчення водно-болотяних видів птахів, тут збиралося близько 20–25 тисяч особин (табл. 1–2).

ЛІТЕРАТУРА

- Петрович З.И. (1977): Влияние рыбной ловли на орнитофауну. - Тез. докл. и сообщ. республ. конфер. «Охрана природы и рациональное использование природных ресурсов юга Украины». Симферополь. 170-171.

- Петрович З.И. (1978): Зимовка гусиных в дельте Дуная. - Вторая Всесоюзная конференция по миграциям птиц. Тез. сообщ. Алма-Ата: Наука. 1: 51-52.
- Петрович З.О. (1981): Колонии околводных птиц в Советской части дельты р. Дунай. - Размещение и состояние гнездовой околводных птиц на территории СССР. М.: Наука. 106-109.
- Петрович З.О. (2000): Косар в українській частині дельти Дунаю. - Бранта. 3: 117-121.
- Петрович З.О., Русев І.Т. (2011): Сучасна оцінка гніздової популяції косара на півдні України та деякі особливості його гніздової біології. - Рідкісні й зникаючі птахи Північно-Західного Причорномор'я. Одеса. 40-44.
- Сабиневский Б.В., Ардамацкая Т.Б., Севастьянов В.И., Петрович З.О., Петрович Н.П., Щеголев И.В. (1977): Материалы о зимовке водоплавающих птиц на северо-западе Украины, Нижнем Днепре и Азовском море в январе 1977 г. - VII Всесоюз. орнитол. конф. Тез. докл. Киев: Наукова думка. 1: 101-103.
- Смогоржевський Л.О. (1979): Фауна України. 5. Птахи. Київ: Наукова думка. 1: 1-188.

НАСЕЛЕНИЕ ВОДНО-БОЛОТНЫХ ПТИЦ СИСТЕМЫ ПРУДОВ В ОКРЕСТНОСТЯХ СЕЛ ЛИПОВЫЙ СКИТОК – ЗАБОРЬЕ – БОБРИЦА (КИЕВСКАЯ ОБЛАСТЬ)

В.А. Костюшин

*Институт зоологии им. И.И. Шмальгаузена НАН Украины; ул. Б. Хмельницкого, 15,
г. Киев, 01601, Украина*
Schmalhausen Institute of Zoology; Bohdan Khmelnytsky str., 15, Kyiv, 01601, Ukraine
✉ v.kostiushyn@gmail.com

Waterbird community of fish ponds near villages Lypoviy Skitok, Zabirya and Bobritsya (Kyiv region). - V.A. Kostyushin. - Avifauna of Ukraine. 6. 2015. - The ponds are situated to the south-west from Kyiv. Results of 35 waterbird counts are presented. They were conducted in different months in 1991-2013. In total, 10 860 individuals of 61 waterbird species were counted. Mallard (2635 ind., 24,26%) and Black-headed Gull (1478 ind., 13,61%) were the most numerous. Yellow-legged Gull (907 ind., 8,35%), Sand Martin (796 ind., 7,33%), Pochard (699 ind., 6,44%), Crested Grebe (515 ind., 4,74%), White-winged Black Tern (487 ind., 4,48%), Coot (362 ind., 3,33%), Grey Heron (313 ind., 2,88%), Common Gull (304 ind., 2,80%), Black Tern (137 ind., 1,26%) and Tufted Duck (103 ind., 0,95%) were the common species. [Russian].

Key words: fauna, relative abundance, number, migration, breeding.

Представлены результаты 35 учетов водно-болотных птиц, проведенных в разные сезоны года в 1991–2013 гг. Всего было учтено 10 860 ос. 61 вида. Наиболее многочисленными были крякva (2635 ос./24,26%) и озерная чайка (1478 ос./13,61%). Десять видов являлись обычными, их доля участия составляет от 1 до 8%.

Ключевые слова: фауна, относительное обилие, численность, миграции, гнездование.

Рассматриваемая система прудов расположена в Киево-Святошинском районе к юго-западу от Киева. На протяжении многих лет они использова-